

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-04-08

Ärendenummer SMF-2025-00280

Handläggare

Lisa Nilsson

Tel: 031-368 25 62

E-post: lisa.nilsson@stadsmiljo.goteborg.se

Genomförandebeslut Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget

Förslag till beslut

1. Stadsmiljönämnden antar genomförandebeslut för åtgärden ”Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget” inför start av systemhandling, projektering och produktion.
2. Stadsmiljönämnden ger stadsmiljöförvaltningen i uppdrag att genomföra upphandlingar och inköp samt teckna de avtal som krävs för att genomföra genomförandebeslutet.
3. Stadsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget i kommunfullmäktiges budget rörande omdaning av Basargatan utmed Kungstorget (KF 2022-11-24, § 5) för fullgjort.

Sammanfattning

Stadsmiljönämnden fick i Budget 2023 i uppdrag att ”med inspiration från Göteborgs Stads stadsmiljöplan ta bort parkeringarna på Kungstorget längs Basargatan i syfte att skapa en levande stadsmiljö med plats för lek, restauranger, handel och möjlighet att komma nära vattnet. Framkomlighet för leveranser och korttidsparkeringar för butikernas kunder ska tillgodoses”.

En analys följd av en gestaltning i form av en förslagshandling har sedan dess tagits fram av stadsmiljöförvaltningen med hjälp av konsult. I den framtagna förslagshandlingen beskrivs ett huvudalternativ för gestaltning och tillhörande kostnad. Huvudalternativet innebär bland annat att platsen öppnas upp för att främja rörelse mellan Basargatan och Kungstorget. Bedömd totalkostnad för åtgärden är cirka 85 miljoner kronor.

Omdaningen av Basargatan utmed Kungstorget bedöms ligga i linje med Göteborgs översiktsplan och Stadsmiljöplan inom Vallgraven. Därtill bedöms åtgärden som positiv ur social och ekologisk dimension avseende bland annat vistelsevärden, biologisk mångfald, ökad krontäckning, stärkt klimatanpassning samt att skapa förutsättningar för gång- och cykeltrafik.

Förvaltningen föreslår därför stadsmiljönämnden att anta genomförandebeslut för åtgärden ”Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget” inför start av systemhandling, projektering och produktion.

Fördjupad utredning

Projektering

Produktion

Genomförandebeslut innebär att projektet är redo att påbörja projektering och produktion, och bygger på en redan genomförd fördjupad utredning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Åtgärden ”Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget” återfinns i Investeringsplan för Stadsmiljönämnden 2025 under investeringsområde Utemiljöer.

Framtagen förslagshandling har finansierats med driftmedel och haft en kostnad på cirka 700 000 kronor. Kostnad för kommande arbete med systemhandling, projektering och produktion beräknas till cirka 85 miljoner kronor (löpande prisnivå). Bedömd total investeringskostnad för åtgärden är således cirka 85 miljoner kronor.

Kostnadsbedömningen baseras på framtagen kalkyl i förslagshandlingen samt erfarenhetsvärden.

Ett eventuellt framtida behov av reviderat genomförandebeslut hanteras enligt förvaltningens rutin för avvikelshantering. Eventuella kostnader för hantering av förorenade massor finansieras genom kommunbidraget.

Genomsnittlig kapitalkostnad per år för åtgärden beräknas till cirka 3,1 miljoner kronor. Kapitalkostnaden finansieras genom kommunbidraget.

Åtgärden bedöms ligga i linje med Göteborgs Stads Näringslivstrategiska program och dess strategi om attraktionskraft då åtgärden bidrar till en högkvalitativ stadsmiljö och tryggare offentliga rum i Göteborg.

Bedömning ur ekologisk dimension

Åtgärden ”Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget” bedöms bidra positivt till Göteborgs Miljö- och Klimatprogram och dess delmål om att minska klimatpåverkan från transporter då parkeringsplatser tas bort till förmån för ytor för vistelse och vegetation samt förbättrade förutsättningar för gång- och cykeltrafik.

Åtgärden bedöms därtill bidra till att stärka det blågröna stråket Vallgravsstråket i enlighet med Göteborgs översiktsplan. Detta genom att stärka kopplingen till vattnet med bland annat ett promenadstråk längs vattnet. Träd och planteringsytor tillförs vilket ökar ekosystemtjänsterna på platsen och även bidrar till en ökad biologisk mångfald. Genom att välja en variation av träddarter bidrar åtgärden till att öka motståndskraften i trädbeståndet i innerstaden.

I åtgärden ingår att öka krontäckningen på platsen genom trädplantering vilket bidrar till klimatanpassning i form av skugga och dagvattenhantering. Att öka krontäckningen på platsen ligger också i linje med det uppdrag i Budget 2025 om att öka krontäckningsgraden i de delar av Göteborg där behovet är som störst.

Bedömning ur social dimension

Åtgärden ”Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget” bedöms bidra positivt till flera sociala värden och funktioner. Rekreativsvärdena på platsen ökar genom bland annat generöst med sittplatser, en ökad grönska samt att göteborgarna har möjlighet att vistas nära vattnet vilket främjar hälsa och välbefinnande. En aktivitetsyta och ett vattenspel ingår i den föreslagna gestaltningen vilka bidrar till barnperspektivet i ett område där det idag råder brist på platser för barn.

Åtgärden ska bidra till att öka tryggheten på platsen genom att främja flöden av människor under hela dygnet på platsen samt att säkerställa god överblick och god belysning på platsen. Platsen längs med vallgraven samt ytan under träden utgörs idag till stor del av gatsten vilket försvårar tillgängligheten. För att öka tillgängligheten föreslås en slätare markbeläggning.

För att värna platsens kulturmiljö och historia ska den föreslagna gestaltningen bidra till att öka läsbarheten av den historiska användningen; befästningen och 1800-talsstaden, bevara läsbarheten av utbredningen av de tidigare basarerna samt tydliggöra bastionen Johannes Dux.

Samverkan

Partssamverkan med fackliga organisationer har inte varit aktuell i detta ärende.

Bilagor

1. *Basargatan och Bastion Johannes Dux vid Kungstorget - gestaltning av allmän plats*. Förslagshandling 2024-12-18.

Ärendet

Enligt stadsmiljönämndens delegationsordning ska stadsmiljönämnden fatta inriktningsbeslut, genomförandebeslut och beslut om ekonomiska avvikelser för investeringsprojekt med en totalkostnad för samtliga skeden överstigande 20 miljoner kronor. Åtgärden ”Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget” har en bedömd totalkostnad på cirka 85 miljoner kronor varför genomförandebeslut lyfts till nämnden för avgörande.

Stadsmiljönämnden fick i Budget 2023 i uppdrag att omdana Basargatan längs Kungstorget i syfte att skapa en levande stadsmiljö med plats för lek, restauranger, handel och möjlighet att komma nära vattnet. Detta tjänsteutlåtande ämnar svara på det uppdraget.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Basargatan utmed Kungstorget utgör en del av det i översiktsplanen och Stadsmiljöplan inom Vallgraven utpekade blågröna stråket Vallgravsstråket som sträcker sig längs Vallgraven från Drottningtorget till Järnvågen och Skeppsbron. I översiktsplanen beskrivs Vallgravsstråket som ett karaktäristiskt stråk för staden och stadskärnans identitet, med grönska och två stadsparker på ena sidan och mer hårdgjord mark och bebyggelse på andra. Stråket har mycket höga kulturmiljövärden och är en del av riksintresset för innerstaden.

Stadsmiljöplan inom Vallgraven beslutades av trafiknämnden 2022 och syftar till att visa potentialen i hur stråk, gator och platser inom Vallgraven kan utvecklas. Den utgör en viljeinriktning som skapar underlag för investeringsplanering samt visar hur stadens mål om en attraktiv stadsmiljö och hållbar mobilitet kan realiseras genom utveckling av allmän plats. I Stadsmiljöplanen beskrivs bland annat att Kungstorget ska frigöras från privat biltrafik och bilparkering och åter bli ett torg som sjuder av liv och rörelse, en självklar mötesplats i Göteborg med fokus på mat och dryck, vistelse och grönska samt en tydligare koppling till bastion Johannes Dux.

Stadsmiljönämnden fick i Budget 2023 i uppdrag att ”med inspiration från Göteborgs Stads stadsmiljöplan ta bort parkeringarna på Kungstorget längs Basargatan i syfte att skapa en levande stadsmiljö med plats för lek, restauranger, handel och möjlighet att komma nära vattnet. Framkomlighet för leveranser och korttidsparkeringar för butikernas kunder ska tillgodoses”.

Platsen som åtgärden omfattar har en yta på cirka 6600 kvm. Detta kan jämföras med Gustav Adolfs torg med en yta på cirka 6300 kvm.



Figur 1: Kartbild med aktuell yta rödmärkerad.

Genomfört arbete

En analys följd av en gestaltning i form av en förslagshandling har sedan dess tagits fram av stadsmiljöförvaltningen med hjälp av konsult. Stadsmiljönämnden informerades om det pågående arbetet i april 2024 och förslagshandlingen färdigställdes i december 2024.

Det nedlagda arbetet har hittills bekostats av driftmedel, någon investering har alltså inte påbörjats. Normalt finansieras förslagshandlingar eller motsvarande av investeringsmedel men för att påskynda hanteringen beslutade förvaltningen att istället bekosta förslagshandlingen med driftmedel.

Kommunikation och dialog med medborgare, fastighetsägare och Citysamverkan har genomförts inom ramen för den framtagna förslagshandlingen. Fastighetsägarna har i sin tur haft en dialog med berörda näringsidkare.

Arbetet inleddes med en analys med värdekategorier som ligger till grund för koncept och gestaltning. Värdekategorierna är följande:

- Sociala värden och funktioner
- Rum och utblickar
- Stråk och kopplingar
- Klimat
- Trygghet
- Ekologiska värden
- Kulturmiljö

Målet med arbetet har varit att skapa ”en attraktiv plats för vistelse med människan i centrum och ett samtida grönskande torg med historisk läsbarhet”.

Huvudalternativ gestaltning

I den framtagna förslagshandlingen beskrivs ett huvudalternativ för gestaltning och tillhörande kostnad. Huvudalternativet innebär att platsen öppnas upp för att främja rörelse mellan Basargatan och Kungstorget. Detta genom att den befintliga muren mellan Kungstorget och bastionsspetsen ersätts av en lång trappa som följer den befintliga bågen.

Befintliga träd i bågform ersätts av friska träd och ytterligare grönska tillskapas med hjälp av markplanteringar. Platsen får en ny aktivitetsyta, vattenspel samt generöst med sittplatser och bord.

Bryggor tillskapas i vattennivå utmed delar av bastionspetsen för att stärka kontakten med vattnet. Belysningen av platsen förbättras för ökad trygghet och för att framhäva karaktärsskapande drag på platsen. Hela ytan längs Basargatan utmed Kungstorget får ny markbeläggning för ökad tillgänglighet som också knyter an till kulturmiljön.

Biltrafiken föreslås stängas av längs Basargatan utmed Kungstorget medan en gång- och cykelkoppling bibehålls.

Huvudalternativet har en bedömd totalkostnad på cirka 85 miljoner kronor.

Huvudalternativet innehåller bryggor vilket kan påverka projektets komplexitet och tidplan. Detta då det troligtvis kommer krävas myndighetsbeslut för anmälan alternativt tillstånd om vattenverksamhet.

Kostnads- och gestaltungsalternativ

Utöver huvudalternativet har förvaltningen undersökt två alternativa gestaltungsförslag, där delar av huvudalternativet strukits. Inget av dessa två förslag bedöms leverera alla de nyttor och kvaliteter som huvudalternativet bedöms göra. Alternativen beskrivs här nedan och syftet med dem är att ge nämnden ett tydligt beslutsunderlag.

I alternativ 2 uppfylls färre av de eftersökta kvalitéerna och ”Wow-effekten” uteblir. I detta alternativ utgår bryggorna, vattenspel, väderskydd, viss grönska och viss belysning. Detta innebär att möjligheten att komma nära vattnet försämras jämfört med huvudalternativet. Generellt blir det ett försämrat bidrag till den sociala och ekologiska dimensionen jämfört med huvudalternativet. Detta alternativ har en bedömd totalkostnad på cirka 68 miljoner kronor.

Alternativ 3 är ännu mer avskalat och här utgår även de ”dragare” som syftar till att skapa attraktivitet för alla åldrar och olika tider på dygnet. Ytterligare belysning och grönska utgår vilket påverkar de biologiska värdena samt tryggheten negativt. Därtill utgår bland annat en aktivitetsyta och viss möblering. Barnperspektivet och lekvärden uteblir helt. Detta alternativ har en bedömd totalkostnad på cirka 63 miljoner kronor.

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att den framtagna gestaltningen enligt huvudalternativet i förslagshandlingen samt genomförande av detta bäst svarar mot det politiska uppdraget om att utveckla Basargatan utmed Kungstorget och skapa en levande stadsmiljö med plats för lek, restauranger, handel och möjlighet att komma nära vattnet.

Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget bedöms ligga i linje med Göteborgs översiktsplan och Stadsmiljöplan inom Vallgraven. Därtill bedöms åtgärden som positiv ur social och ekologisk dimension avseende bland annat vistelsevärden, biologisk mångfald, ökad krontäckning, stärkt klimatanpassning samt att skapa förutsättningar för gång- och cykeltrafik.

Föreslagen omdaning bedöms ligga i linje med det politiska uppdrag om att öka krontäckningen i de delar av staden där behovet är som störst, samt bedöms ligga i linje

med Göteborgs Stads klimatanpassningsplan och dess fokus på klimatanpassning genom naturbaserade lösningar såsom exempelvis trädplantering.

Förvaltningen föreslår därför stadsmiljönämnden att anta genomförandebeslut för åtgärden ”Omdaning av Basargatan utmed Kungstorget” enligt det huvudalternativ som beskrivs i förslagshandlingen vilket har en bedömd totalkostnad på cirka 85 miljoner kronor, inför start av systemhandling, projektering och produktion.

Josefine Johansson

Anders Ramsby

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

Planering och Investering

Stadsmiljöförvaltningen